

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในรูปแบบต่าง ๆ ของสังคมในปัจจุบัน กลับช่วยให้การประกอบอาชีพการรวมทั้งความรุนแรงและเพิ่มความซับซ้อนมากขึ้น จนยากที่จะหาประจักษ์พยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์ มาพิสูจน์ความจริงให้เป็นที่ประจักษ์ต่อผู้พิพากษาซึ่งตัดสินคดีความ การอาศัยพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์และความรู้ทางนิติเวชศาสตร์ จึงมีความสำคัญในการช่วยวินิจฉัยร่องรอยแห่งคดีที่เกิดขึ้นและแนวโน้มพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ถือว่าเป็นพยานที่ดีที่สุด ในทางวิชาการยอมรับว่าร่องรอยวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ อาทิ เช่น สารพันธุกรรมหรือรอยลายนิ้วมือแฝง สามารถตรวจวิเคราะห์ในทางวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์บุคคลได้ถูกต้องไม่มีผิดพลาด แม้มีร่องรอยวัตถุพยานจากสถานที่เกิดเหตุเพียงเล็กน้อยก็สามารถนำมาตรวจสอบได้

ปัญหาสำคัญที่พบในการตรวจสถานที่เกิดเหตุก็คือ พยานหลักฐานถูกทำลายหรือได้รับความเสียหายก่อนที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนสอบสวนและเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญจะเดินทางไปถึงหรือสถานที่เกิดเหตุถูกเพิ่มเติมร่องรอยหลักฐานทำให้เกิดความสับสนแก่งานสืบสวน สาเหตุสำคัญมาจากชาวบ้านที่พบเหตุคนแรกหรือชาวบ้านใกล้เคียงกับที่เกิดเหตุ อันอาจเกิดขึ้นเพราะขาดความรู้หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ จากปัญหาและเหตุผลดังกล่าวมา พยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุจำเป็นต้องได้รับความคุ้มครองมิให้ถูกทำลายหรือทำให้เสียหาย ซึ่งมาตรการทางกฎหมายเป็นวิธีการหนึ่งที่จะต้องเข้ามาดูแล

จากที่ได้ศึกษามาตรา 184 แห่งประมวลกฎหมายอาญา อาจถือว่าเป็นมาตรการทางกฎหมายที่บัญญัติคุ้มครองพยานหลักฐานไว้โดยตรง กลับพบว่ายังมีช่องว่างไม่สามารถนำไปบังคับใช้ในหลายกรณีที่สำคัญ ๆ เป็นต้นว่า หากการทำลายหรือทำให้พยานหลักฐานเสียหายเพื่อช่วยเหลือตนเองหรือการกระทำความผิดเจตนาช่วยเหลือผู้อื่นมิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษ

น้อยลง ก็ขาดองค์ประกอบความผิด อีกทั้งพยานทางวิทยาศาสตร์ในที่เกิดเหตุไม่อยู่ในความ
 รั้งเห็นของวิญญูชน ต้องตรวจสอบโดยผู้ชำนาญ วิธีของผู้ที่เข้าไปในบริเวณสถานที่เกิดเหตุ
 ย่อมไม่รู้ข้อเท็จจริง ไม่อาจประสังค์ต่อผลหรือย่อมเล็งเห็นผล จึงขาดเจตนาอันเป็นองค์
 ประกอบภายในของมาตรา 184 เมื่อประมวลกฎหมายอาญามาตรา 184 ไม่มีประสิทธิภาพ
 เพียงพอในการคุ้มครองวัดถุพยานในบริเวณสถานที่เกิดเหตุ ดังนั้น การห้ามผู้ไม่เกี่ยวข้อง
 เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุจึงเป็นมาตรการเชิงป้องกันเพื่อคุ้มครองวัดถุพยานในบริเวณสถานที่
 ที่เกิดเหตุ อันเปรียบเสมือนคลังสมบัติแห่งหลักฐานซึ่งอธิบายได้ด้วยกฎการแลกเปลี่ยนพยาน
 หลักฐานของ ดร. เอ็ดมอนด์ โบลคาร์ต ที่ว่า เมื่อวัตถุสองชิ้นสัมผัสกันจะมีการแลกเปลี่ยน
 พยานหลักฐานซึ่งกันและกันเกิดขึ้น ปกติคนร้ายมักเคลื่อนไหว ณ สถานที่เกิดเหตุมากที่สุด
 จึงทั้งวัตถุพยานอันเปรียบเช่นพยานเงืบ ให้เจ้าหน้าที่สืบสวนค้นพบด้วยวิธีการตำรวจได้
 เสมอ ในทางวิชาการยอมรับว่า การห้ามเข้าเป็นวิธีการรักษาสถานที่เกิดเหตุที่ดีที่สุด ก่อน
 อื่นต้องทำความเข้าใจความหมายของสถานที่เกิดเหตุเป็นพื้นฐานในเบื้องต้น

แม้ไม่ปรากฏว่ามีนักนิติศาสตร์ได้ให้คำจำกัดความสถานที่เกิดเหตุไว้ อีกทั้งสถานที่
 ที่เกิดเหตุตามความเข้าใจของบุคคลทั่วไปมักเข้าใจว่าเป็นสถานที่เหตุเกิดก็ตาม แต่ว่าการ
 รักษาสถานที่เกิดเหตุเป็นเรื่องวิชาการตำรวจที่สำคัญ สถานที่เกิดเหตุต้องมีความหมาย
 เป็นไปตามนิยามในทางวิชาการ ซึ่งกองพิสูจน์หลักฐานได้ให้ความหมายของสถานที่เกิดเหตุ
 ว่าเป็นสถานที่ที่เหตุการณ์ไม่ปกติเกี่ยวกับทางคดีเกิดขึ้น ก่อนหน้านั้นเคยให้ความหมายของ
 สถานที่เกิดเหตุว่าเป็นสถานที่ที่มีการกระทำผิดเกิดขึ้นและอาจจะหาวัตถุพยานได้ด้วย ซึ่งเป็น
 ความหมายที่ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ในการรักษาสถานที่เกิดเหตุเสียทีเดียว เพราะร่องรอย
 วัตถุพยาน มักจะพบนอกเหนือสถานที่ที่มีการกระทำผิดเป็นต้นว่า เส้นทางเข้าออกของคนร้าย
 บริเวณที่คนร้ายนำศพมาทิ้งหรือแม้กระทั่งบริเวณที่คนร้ายนำอาวุธมีดที่ใช้ในการกระทำผิดมา
 ทิ้งไว้ สถานที่ที่เหตุการณ์ไม่ปกติเกี่ยวกับทางคดีเกิดขึ้นจึงถูกต้องเหมาะสม สามารถรวมถึง
 สถานที่ต่าง ๆ ที่กล่าวมา อันอาจมีร่องรอยวัตถุพยานสำคัญ ๆ ในคดีได้ทั้งสิ้นและเป็นความ
 เข้าใจที่ตรงกับหลักวิชาการในคู่มือภาคสนามของกองทัพบก สหรัฐอเมริกา

ความหมายของการรักษาสถานที่เกิดเหตุในทางวิชาการมีความชัดเจน แต่
 สำหรับตัวเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนนั้น กลับยังไม่ทราบมติทางกฎหมายของการรักษาสถานที่

เกิดเหตุ เห็นได้ว่าที่ผ่านมาไม่ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจเคยดำเนินคดีอาญากับผู้ที่ฝ่าฝืนเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ ทั้งที่มักปรากฏว่ามีการฝ่าฝืนเข้าไปโดยไม่มีเหตุผลหรือข้อแก้ตัวเสมอ อีกทั้งทางกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ก็เคยมีแนวคิดที่จะผลักดันให้รัฐออกกฎหมายรับรองเส้นกันสถานที่เกิดเหตุไว้โดยตรง อันเนื่องจากไม่ทราบว่าการรักษาสถานที่เกิดเหตุเป็นเพียงส่วนหนึ่งของขบวนการสืบสวนเบื้องต้น ณ สถานที่เกิดเหตุในคดีอาญา อันประกอบไปด้วยการรักษาสถานที่เกิดเหตุ การยอมรับพยาน การรวบรวมพยาน การตรวจสอบและประเมินค่าพยาน โดยขั้นตอนปฏิบัติเป็นไปตามลำดับที่กล่าวมา การรักษาสถานที่เกิดเหตุจึงเป็นเรื่องการสืบสวนคดีอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 17 ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจสืบสวนคดีอาญา อีกทั้งเป็นเพียงมาตราเดียวและบัญญัติไว้ในลักษณะทั่วไป หากไม่ทำการศึกษาค้นคว้ามิติการรักษาสถานที่เกิดเหตุในทางกฎหมายของต่างประเทศ ก็ไม่อาจมั่นใจได้เช่นกันว่าการรักษาสถานที่เกิดเหตุเป็นการสืบสวนคดีอาญา เพราะเป็นกรณีกฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้ชัดเจน

นักนิติศาสตร์ให้เหตุผลกรณีกฎหมายไม่ชัดเจนคือ การสืบสวนเจ้าหน้าที่ตำรวจมุ่งเน้นหนักไปในด้านวิธีปฏิบัติมากกว่ากฎหมาย อันเป็นความแตกต่างกับหลักการสอบสวนและการพิจารณาคดีของศาล ซึ่งจะต้องทำตามแบบพิธีที่กฎหมายกำหนด การแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน จำต้องไปแสวงหา ณ ที่ใดเวลาใดก็ได้ การกระทำเกี่ยวกับการสืบสวนจึงเป็นลักษณะที่กว้างขวางและไม่มีขอบเขตจำกัด ยกเว้นกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติห้ามไว้ การที่กฎหมายมิได้กำหนดหลักเกณฑ์การสืบสวนสืบเนื่องมาจากเทคนิคการปฏิบัติงานสืบสวนต้องใช้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับหลักวิทยาการตำรวจเป็นปัจจัยประกอบสำคัญ

ส่วนแนวคิดทางกฎหมายเดิมที่ว่า การสืบสวนคดีอาญาเป็นเครื่องมือของรัฐ ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมด้วยการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การสืบสวนเป็นการกระทำที่รัฐดำเนินการไปฝ่ายเดียว ไม่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ใด หากบัญญัติรายละเอียด หลักเกณฑ์และวิธีการสืบสวน ก็จะทำให้เกิดความขัดข้องในการทำงานมากกว่าเกิดผลดี เห็นได้ว่าแนวคิดดังกล่าวยังคงคลาดเคลื่อน อาทิเช่น กรณีการรักษาสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญา แม้เจ้าหน้าที่ผู้ทำการรักษาสถานที่เกิดเหตุ จะมีอำนาจโดยชอบตาม

กฎหมาย เจ้าของบ้านผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดและไม่สมัครใจที่จะออกไป
 ล้อมไม่อาจปฏิเสธได้ว่าสิทธิเสรีภาพของเจ้าของบ้านไม่ถูกรบกวน แต่ด้วยเหตุผลความ
 จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์สำคัญที่สุดของกระบวนการทางอาญาของรัฐ จำต้องให้หลัก
 ประกันต่อสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาต้องมีประสิทธิภาพสูง หาก
 เจ้าหน้าที่รัฐไม่สามารถควบคุมและปราบปรามอาชญากรรมหรือจับกุมอาชญากรมาลงโทษได้
 ความสงบเรียบร้อยของสังคมจะสูญสิ้นไป ท้ายสุดสิทธิเสรีภาพของประชาชนผู้สุจริตจะได้รับ
 ความกระทบกระเทือน ดังนั้นจึงเป็นผลให้สังคมยอมรับการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่บางประการ
 ดังกรณีมาตรการในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ แม้สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลอาจถูกรบกวนบ้าง
 ผลการศึกษาต่างประเทศ ก็ยอมรับให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจห้ามกันมิให้เจ้าของบ้าน
 เข้าไปในบ้านเกิดเหตุ เป็นที่น่าสังเกตว่าประเทศที่เคารพสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่าง
 มากอย่างประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่อนุญาตให้สื่อมวลชนเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ ส่วนทาง
 ประเทศญี่ปุ่นก็ไม่ได้รับอนุญาตเช่นกัน สะท้อนให้เห็นได้ว่าวิทยาการตำรวจในการคุ้มครอง
 ร่องรอยหลักฐานในที่เกิดเหตุ ถูกนำมาปฏิบัติอย่างจริงจังในต่างประเทศ แตกต่างจากภาพ
 ที่พบเห็น ณ บริเวณสถานที่เกิดเหตุของประเทศไทย จะเป็นแหล่งรวมของเหล่าบรรดาไทย
 มุง สื่อมวลชน เจ้าหน้าที่สมาคมหรือมูลนิธิต่าง ๆ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยต่าง ๆ
 หากไม่มีระเบียบข้อบังคับวางแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน ตลอดจนนำมาตรการทางกฎหมาย
 ที่เหมาะสมมาบังคับใช้ในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ก็ยากที่จะคุ้มครองวัตถุพยานได้อย่างมี
 ประสิทธิภาพ

มาตรการในการรักษาสถานที่เกิดเหตุของสหรัฐอเมริกาอาจถือเป็นแบบ
 อย่างแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจไทยได้เป็นอย่างดี กล่าวคือเมื่อมีเหตุเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ตำรวจมัก
 กันปิดสถานที่เกิดเหตุไว้เสมอ ด้วยเส้นกันสถานที่เกิดเหตุซึ่งทำขึ้นมีลักษณะพิเศษเพื่อสะดวก
 ในการใช้และสังเกตเห็นได้ง่าย ข้อความที่ปรากฏบนเส้นกันดังกล่าวส่วนใหญ่ใช้คำว่า
 Police Line - Do Not Cross และมีสัญลักษณ์ของหน่วยตำรวจแต่ละมลรัฐกำกับไว้
 ตัวเส้นกันสถานที่เกิดเหตุ โดยสภาพของมันเองไม่สามารถจะเป็นเครื่องกีดขวางมิให้บุคคล
 ผ่านเข้าไป แต่ความสำคัญอยู่ที่มันเป็นเครื่องบ่งชี้ขอบเขตพื้นที่หวงห้าม โดยก่อนที่จะมิได้นำ
 อุปกรณ์ดังกล่าวมาใช้ปิดกันสถานที่เกิดเหตุ เจ้าหน้าที่ตำรวจของสหรัฐอเมริกาเองก็ประสบ

ปัญหาได้เกี่ยวข้องกับราษฎรที่มักไม่เชื่อฟังรुकلاءเข้าไปในพื้นที่หวงห้าม อันเนื่องมาจากการบ่งชี้ขอบเขตไม่มีหลักฐานกำหนดชัด อย่างไรก็ตามที่คิดว่ามาไม่พบว่าประเทศสหรัฐอเมริกาได้วางระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับเส้นกั้นสถานที่เกิดเหตุไว้ อันเนื่องมาจากแนวทางปฏิบัติซึ่งยึดถือมาช้านานจนเป็นจารีตประเพณีของคนในสังคม ที่จะไม่ฝ่าฝืนเข้าไปในบริเวณที่มีเส้นกั้นสถานที่เกิดเหตุปิดล้อมอยู่แม้เป็นจุดที่ไม่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจยืนเฝ้าสังเกตการณ์ก็ตาม หากฝ่าฝืนเข้าไปก็ไม่เป็นความผิดฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงาน เพราะไม่มีกฎหมายรองรับเส้นกั้นสถานที่เกิดเหตุ แต่การที่คนอเมริกันฝ่าฝืนเข้าไปถือว่าเป็นเรื่องผิดปกติกมาก จึงมักจะถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจนำตัวไปสอบสวนยังสถานที่ตำรวจในข้อสงสัยว่ามีส่วนร่วมกระทำผิด ซึ่งเป็นมาตรการที่หนักกว่าความผิดฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงานดังเช่นของประเทศไทยซึ่งจะได้ว่ากันต่อไปนั้นมากมาย ส่วนมาตรการทางกฎหมายที่นำมาบังคับใช้ในการรักษาสถานที่เกิดเหตุโดยตรงนั้น เป็นกรณีความผิดฐานขัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ ดังเช่นที่บัญญัติไว้ในมาตรา 138 แห่งประมวลกฎหมายอาญาของไทย

มาตรการในการนำความผิดฐานขัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการตามหน้าที่มาบังคับใช้ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสหรัฐอเมริกาหรือแม้แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจญี่ปุ่นซึ่งมีมาตรการทางกฎหมายในกรณีดังกล่าวอย่างเดียวกัน ได้มีการบังคับใช้อย่างเข้มงวดมาก หากมีผู้พยายามฝ่าฝืนเข้าไป เจ้าหน้าที่ตำรวจจะผลักดันออกมาทันที ถ้าหากใช้กำลังขัดขืนไม่ออกมาโดยดี ก็จะมี ความผิดฐานต่อสู้ขัดขวางเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ กฎหมายของสหรัฐอเมริกามีโทษจำคุกถึงปีหนึ่ง หรือถึงสามปีกรณีของประเศญี่ปุ่น จากการศึกษาที่พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจของมลรัฐมิชิแกน เคยดำเนินคดีกับผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรการรักษาสถานที่เกิดเหตุด้วยข้อหาดังกล่าวมาแล้ว

แม้ไม่พบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจของไทย เคยดำเนินคดีกับผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรการในการรักษาสถานที่เกิดเหตุเลยก็ตามที่ หากแต่ผลการศึกษาพบว่ามีถึงสองมาตรการทางกฎหมายที่สามารถนำมาบังคับใช้ในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ทั้งที่มีสภาพบังคับอันเป็นทั้งโทษหนักและเบา ซึ่งมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทย กลับปรากฏว่าเหมาะสมยิ่งกว่ามาตรการทางกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นซึ่งมีอยู่มาตรการเดียว โดยความผิดฐานต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการตามหน้าที่ของไทยก็สามารถนำมาบังคับใช้ใน

ทำนองเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น อีกทั้งแนวคำพิพากษาศาลฎีกาของไทยก็วางหลักการต่อสู้คดีขวางไว้อย่างกว้างขวาง ไม่เกิดข้อขัดข้องในการนำมาบังคับใช้แต่ประการใด ส่วนมาตรการทางกฎหมายของไทยอีกมาตรการหนึ่งและเป็นมาตรการที่มีโทษเบา นั้นหมายถึง การนำความผิดฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงาน ตามมาตรา 368 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาบังคับใช้ โดยผู้กระทำผิดต้องทราบคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งสั่งการตามที่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ และจากการศึกษากฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการออกคำสั่งนั้นคือมาตรา 17 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอันหมายถึงอำนาจสืบส่วนนั้นเอง แต่อำนาจสืบส่วนเป็นส่วนหนึ่งของอำนาจสอบสวน หากจะกล่าวให้ถูกต้องก็คือตำรวจใช้อำนาจสืบส่วนสอบสวนในการออกคำสั่งห้ามเข้า ไม่ว่าจะสั่งด้วยวาจาหรือด้วยตัวหนังสือ เป็นผลให้เส้นกั้นสถานที่เกิดเหตุที่มีข้อความห้ามเข้าปรากฏอยู่มีกฎหมายรองรับโดยปริยาย ไม่จำเป็นต้องออกกฎหมายเฉพาะดังที่เจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่เคยเข้าใจกันมา

ความเหมาะสมในการบังคับใช้กฎหมายนั้น หากเจ้าหน้าที่ตำรวจมุ่งแต่นำมาตรการทางกฎหมายที่มีโทษหนักมาบังคับใช้อาจเกิดผลเสียมากกว่าผลดี เพราะการปฏิบัติต่อมวลชนแม้จำเป็นต้องมีมาตรการทางกฎหมายที่มีโทษหนัก แต่สำหรับกรณีชาวบ้านที่เข้าไปมุงดูเหตุการณ์โดยพื้นฐานแล้วมิได้มีเจตนาร้าย อีกทั้งแนวคิดทางกฎหมายในอดีต หากมีเหตุเกิดขึ้น ชาวบ้านใกล้เคียงถูกบังคับให้ต้องเข้าไปช่วยสืบค้นหาตัวคนร้ายและหลักการสืบส่วน พยานบุคคลที่อยู่ในบริเวณที่เกิดเหตุขณะนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งเช่นกัน เพื่อมิให้ชาวบ้านมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อตัวเจ้าหน้าที่สืบส่วนสอบสวนจึงควรมีมาตรการทางกฎหมายที่มีโทษเบา มาบังคับใช้ก่อน เว้นแต่เป็นกรณีที่มีเจตนาฝ่าฝืนไม่เกรงกลัวอำนาจรัฐ อีกทั้งอาจเป็นแบบอย่างให้บุคคลอื่นทำตาม จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงที่ต้องนำมาตรา 138 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาบังคับใช้

ผลการศึกษาดังกับสมมุติฐานที่ว่า การคุ้มครองวัดพุทธสถานในสถานที่เกิดเหตุ ยังขาดประสิทธิภาพ อันเนื่องมาจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้บัญญัติชัดเจนเกี่ยวกับอำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการสั่งห้ามเข้า อีกทั้งระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีอันเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานก็มิได้วางแนวทางการรักษาสถานที่เกิดเหตุไว้ ทั้งที่ในส่วนของ การตรวจสถานที่เกิดเหตุ อันเป็นขบวนการเกี่ยวกับการรักษาสถานที่เกิดเหตุ กลับ

วางแนวทางไว้ชัดเจน ด้วยเหตุผลดังกล่าวประกอบกันส่งผลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่มั่นใจในการนำมาตราการทางกฎหมายที่มีอยู่มาบังคับใช้ แนวทางปฏิบัติที่ผ่านมาจึงอยู่ในรูปแบบของการตักเตือน ขอร้องเป็นสำคัญ

5.2 ข้อเสนอแนะ

การรักษาสถานที่เกิดเหตุเพื่อคุ้มครองพยานหลักฐาน ประการแรกจำเป็นต้องวางระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการรักษาสถานที่เกิดเหตุ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติคือเจ้าพนักงานพึงปฏิบัติให้ถูกต้องหลักเกณฑ์และสอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 368 โดยเจ้าพนักงานจะต้องกำหนดบริเวณของสถานที่เกิดเหตุ ตลอดจนวิธีปฏิบัติเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิเสรีภาพของเจ้าของสถานที่ด้วย และเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานบรรลุวัตถุประสงค์ในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ จะต้องกำหนดอุปกรณ์การรักษาสถานที่เกิดเหตุ อาทิเช่น เส้นกั้นสถานที่เกิดเหตุ (Police Line) ให้เห็นเด่นชัด เป็นคำสั่งของเจ้าพนักงาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.2.1 การวางระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการรักษาสถานที่เกิดเหตุ

หลักเกณฑ์ เงื่อนไขหรือแบบพิธีเกี่ยวกับการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ขึ้นอยู่กับวิชาการตำรวจ (Utilization of Scientific Evidence) การรักษาสถานที่เกิดเหตุ เป็นเรื่องทางปฏิบัติมากกว่ากฎหมาย ไม่สามารถบัญญัติรายละเอียดแนวทางการปฏิบัติไว้ในกฎหมายได้ แต่ควรปล่อยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ ออกคำสั่งวางระเบียบในทางปฏิบัติกันเองเป็นการภายใน ดังเช่นระเบียบการรักษาสถานที่เกิดเหตุของคณะกรรมการรักษาความปลอดภัยสาธารณะแห่งชาติญี่ปุ่น แต่จำเป็นต้องกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติม เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้ดุลพินิจได้กว้างขวางมากเกินไป จนรูล้ำล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนเกินกว่าที่กฎหมายยอมรับได้ตามแนวคิดทฤษฎีหลักนิติธรรม ในทางกลับกันก็ไม่ควรวางระเบียบข้อบังคับด้วยการกำหนดกรอบการใช้ดุลพินิจไว้อย่างจำกัด เพราะจะเป็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ทำให้การรักษาสถานที่เกิดเหตุไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ไม่

สามารถจะควบคุมและปราบปรามอาชญากรรมหรือจับกุมผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ การวาง
 ระเบียบข้อบังคับในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำต้องคำนึงถึงจุดเหมาะสมระหว่างแนวคิด
 ของทฤษฎีควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model) กับแนวคิดของทฤษฎีหลัก
 นิติธรรม (Due Process Model)

ระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับการรักษาสถานที่เกิดเหตุ จึงควรบัญญัติใน
 ทำนองเดียวกันกับระเบียบการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ของคณะกรรมการรักษาความปลอดภัย
 สาธารณะแห่งชาติญี่ปุ่น โดยยึดอยู่กับแนวทางการคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญและสิทธิส่วน
 บุคคล ในการสืบสวนของเจ้าหน้าที่สืบสวนกลาง (FBI) และแนวทางการจัดหาที่พักอาศัย
 ของเจ้าหน้าที่ตำรวจเมืองสตอคโฮล์ม ประเทศสวีเดน ไว้ในประมวลระเบียบการตำรวจ
 เกี่ยวกับคดีลักษณะ 2 การสืบสวน บทที่ 2 การสืบสวนและตรวจสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งควร
 บัญญัติดังนี้

ข้อ 11 เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ต้องกำหนดอาณาเขต
 ของสถานที่เกิดเหตุไว้อย่างกว้าง ๆ ไม่ใช่กำหนดเฉพาะจุดเกิดเหตุเท่านั้น เพื่อใช้ในการ
 ค้นหาข้อมูล

ข้อ 12 เมื่อเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ กำหนดอาณาเขต
 ที่ต้องรักษาเอาไว้แล้ว ต้องจัดการบ่งชี้โดยทันทีและควรจัดให้มีเครื่องหมายแสดงการห้าม
 เข้าไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ บริเวณดังกล่าวเพื่อไม่ให้มีผู้บุกรุกเข้าไปตามอำเภอ
 ใจ ในกรณีหากมีผู้อยู่ในบริเวณที่เกิดเหตุหรือบริเวณใกล้เคียง ต้องให้บุคคลนั้นแจ้งชื่อและ
 ที่อยู่เอาไว้อย่างชัดเจน ส่วนข้อมูลที่ค้นพบในสถานที่เกิดเหตุจะต้องรักษาให้คงสภาพอยู่เช่น
 เดิมด้วยวิธีการที่เหมาะสม เพื่อให้พ้นจากสิ่งซึ่งจะทำให้คุณสมบัติเปลี่ยนแปลง รูปลักษณะ
 เปลี่ยนไปหรือไม่ก็ถูกทำลาย อาทิเช่น แสงหรือน้ำฝน

ข้อ 13 ถ้าเป็นคดีสำคัญซึ่งคาดหมายได้ว่าจะต้องมีการสืบสวนอย่าง
 เป็นพิเศษ ให้หัวหน้าสถานีตำรวจหรือสารวัตรหัวหน้าหน่วยงานกำหนดและแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ
 ชอบในการเข้ามาดูแลสถานที่เกิดเหตุ นั้น ๆ อย่างเป็นทางการโดยทันที

ข้อ 14 วิธีการที่เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่จะใช้ในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่กฎหมายบัญญัติรับรองไว้โดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย ให้น้อยที่สุด แม้เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพและมีความจำเป็นต้องรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานให้ทันต่อเวลาก็ตาม

ข้อ 15 ให้อำนาจเจ้าพนักงานตำรวจหรือสารวัตรหัวหน้าหน่วยงาน จัดสถานที่พักอาศัยชั่วคราวให้แก่ผู้เดือนร้อน อาทิเช่น เจ้าของบ้านหรือบุคคลอื่น ที่พักอาศัยอยู่ในเคหสถาน อันเป็นสถานที่ที่เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจปิดล้อมไว้ ตามมาตรการอันจำเป็นในการรักษาสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญา

5.2.2 อุปกรณ์ที่ใช้ในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ

ในการรักษาสถานที่เกิดเหตุจำเป็นต้องมีการปิดล้อมสถานที่เกิดเหตุ จึงควรใช้เส้นสำหรับกั้นสถานที่เกิดเหตุเช่นเดียวกับ Police Line ของประเทศสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น

รัฐควรจัดทำเส้นกั้นสถานที่เกิดเหตุขึ้นโดยเฉพาะ เพื่อจัดซื้อโต้แย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชน ซึ่งเกิดขึ้นเสมอหากใช้เชือกธรรมดา เพราะไม่มีความชัดเจน ที่สำคัญควรจัดทำเส้นกั้นสถานที่เกิดเหตุให้เป็นแบบอย่างเดียวกันทั่วประเทศ เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจของประชาชน

ประการสุดท้าย ข้อความและสัญลักษณ์ที่จะปรากฏบนเส้นกั้นสถานที่เกิดเหตุ อันถูกต้องเหมาะสมเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะความผิดฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 368 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีข้อความและสัญลักษณ์ดังนี้

สถานที่เกิดเหตุ ห้ามเข้า (สัญลักษณ์โลโก้ เช่น)

การกำหนดข้อความดังกล่าวทำให้เกิดความชัดเจน ทั้งผู้ปฏิบัติและ
ประชาชนทั่วไป และถือได้ว่าเป็นคำสั่งของเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา
368 เมื่อมีการละเมิดคำสั่งดังกล่าวย่อมเป็นความผิดอันยากต่อการปฏิเสธได้ว่าขาดเจตนา
ทั้งแถบเส้นดังกล่าวควรมีสีสดเห็นได้ชัดเจน มีลักษณะเป็นสีสะท้อนแสง เช่นสีเหลือง เขียว
เหลือง เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานยามคำสั่งอีกด้วย